

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 20 grudnia 2022 r.

Znak: ZPS-3.431.8.6.2022.DW

**Pan
Adam Ciemniak
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej
„Dom Kombatanta”
im. gen. Mieczysława Boruty-Spiechowicza
w Szczecinie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 oraz art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285) zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie przeprowadził w dniach 20 – 23 września 2022 r. kontrolę problemową w Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” im. gen. Mieczysława Boruty-Spiechowicza w Szczecinie, przeznaczonym dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych.

Kontrola przeprowadzona została w związku z pismem Prokuratury Okręgowej w Szczecinie (sygnatura akt: PO IV Ds.9.2021 z dnia 22 lipca 2022 r.), dotyczącym nieprawidłowości w Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Szczecinie.

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące: świadczenia na rzecz mieszkańców usług opiekuńczych, zapewnienia mieszkańcom dostępu do świadczeń zdrowotnych i integracji ze środowiskiem społecznym oraz poziomu zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno – opiekuńczego, zgodnie ze standardami określonymi w ustawie o pomocy społecznej, rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 734) i rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej (Dz. U. z 2022 r., poz. 965), w okresie od 1 stycznia 2022 r. do dnia kontroli.

Wyniki kontroli przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 8 listopada 2022 r., do którego nie wniósł Pan zastrzeżeń. W związku z powyższym przedstawiam wystąpienie pokontrolne.

Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.¹

¹ Przyjęto 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

Decyzją Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 30 października 2008 r., Nr 24/2008 PS.1.JJ.9013-4/08 wydaną na czas nieokreślony Prezydent Miasta Szczecin uzyskał zgodę na prowadzenie Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” im. gen. Mieczysława Boruty-Spiechowicza przy ul. Kruczej 17 w Szczecinie. Dom przeznaczony jest aktualnie na 241 miejsc, w tym: 70 miejsc dla osób w podeszłym wieku i 171 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 247/21 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 12 maja 2021r. w sprawie przyjęcia *Regulaminu Organizacyjnego Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” im. gen. Mieczysława Boruty-Spiechowicza przy ul. Kruczej 17 w Szczecinie* Dom jest samodzielną jednostką organizacyjną Gminy Miasto Szczecin, utworzoną i działającą w formie jednostki budżetowej. Pracą Domu kieruje Dyrektor, natomiast kontrolę i nadzór nad statutową działalnością Domu sprawuje Prezydent Miasta Szczecin za pośrednictwem Zastępcy Prezydenta Miasta ds. społecznych, Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie.

W myśl § 5 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej dom zobowiązany jest do świadczenia usług opiekuńczych, polegających na udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacji i niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych.

Podczas czynności kontrolnych analizie poddano dokumentację indywidualną 20 losowo wybranych mieszkańców Domu wymagających wzmożonej opieki pielęgnacyjnej, w szczególności w zakresie ustalania dla tych osób realizacji usług opiekuńczych. Kontrola wykazała, że Dom udziela mieszkańcom pomocy w podstawowych czynnościach życiowych i pielęgnacji, której zakres określony został w *Indywidualnych planach wsparcia mieszkańców*. W celu dokumentowania świadczonych na rzecz mieszkańców usług prowadzone są m.in. *Indywidualne karty pielęgnacji mieszkańca* oraz *Karty zmiany pozycji ułożeniowej*. Pomoc realizowana jest głównie przez zatrudnionych w Domu opiekunów. Stwierdzono również, że mieszkańcy otrzymują niezbędną pomoc w załatwianiu spraw osobistych.

Wskazać jednak należy, że analiza *Indywidualnych planów wsparcia mieszkańców* wykazała, że w połowie z kontrolowanych przypadków *Plany* nie zostały opracowane z udziałem mieszkańca, pomimo że ich stan zdrowia to umożliwiał, co jest niezgodne z przepisami rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej. Zgodnie bowiem z § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia *Dom funkcjonuje w oparciu o indywidualne plany wsparcia mieszkańca domu, opracowywane z jego udziałem, jeżeli udział ten jest możliwy ze względu na stan zdrowia i gotowość uczestnictwa w nim mieszkańca*. Powyższe wynikało z przeoczenia, nie miało jednak wpływu na realizację usług przyjętych w *Planach*.

Stosownie do art. 58 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej dom pomocy społecznej powinien umożliwiać i organizować mieszkańcom pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych przysługujących im na podstawie odrębnych przepisów.

Podczas kontroli ustalono, że wszyscy mieszkańcy Domu zadeklarowani są do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej i pielęgniarki środowiskowej, a mieszkanki również do położnej. W sytuacjach nagłych – zagrożenie życia lub zdrowia – wzywane jest pogotowie ratunkowe. Natomiast w dni świąteczne oraz w godzinach nocnych mieszkańcy Domu korzystają z usług lekarskich świadczonych przez nocną i świąteczną opiekę zdrowotną. W Sekcji Pielęgniarsko-Opiekuńczej wyznaczony został pracownik, który odpowiada za realizację wydanych przez lekarza skierowań, w tym: ustalanie terminów konsultacji i wizyt

lekarskich, a także za opiekę nad mieszkańcem podczas transportu do podmiotów leczniczych.

Dodatkowo, na podstawie analizy dokumentacji indywidualnej 20 losowo wybranych mieszkańców Domu wymagających wzmożonej opieki pielęgnacyjnej, pod kątem zapewnienia im dostępu do świadczeń zdrowotnych, zespół kontrolujący potwierdził realizację na rzecz mieszkańców wydanych przez lekarzy zaleceń (np. wizyty u lekarzy specjalistów, wykonanie badań i zabiegów, przekazanie wyników badań do lekarza POZ, ustalenie terminów kolejnych wizyt u lekarza POZ lub specjalistów, kontrola terminów wizyt, realizacja recept, organizacja transportu medycznego, przewóz do szpitala).

Podkreślić również należy, że Dom zapewnia mieszkańcom całodobową opiekę pielęgniarstwa, którą na rzecz mieszkańców świadczą zatrudnione w Domu pielęgniarki (5,5 etatu). Do zadań pielęgniarek należy m.in. wykonywanie zabiegów pielęgniarstwa, podawanie leków zgodnie z zaleceniem lekarskim, pobieranie materiałów do badań laboratoryjnych, profilaktyka przeciwoleżynowa i organizowanie opieki lekarskiej na terenie Domu.

W trakcie kontroli ustalono natomiast, że w Domu przebywa 85 mieszkańców (na 233 mieszkańców ogółem – wg stanu na dzień kontroli), którzy w ocenie skali Barthel otrzymali 40 lub mniej punktów, co kwalifikuje ich do objęcia pielęgniarstwą opieką długoterminową - finansowaną w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia, wynikającą z rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej. Stwierdzono natomiast, że opieką długoterminową objętych jest aktualnie jedynie 12 mieszkańców, co jest niewystarczające i nie zabezpiecza w pełni potrzeb w tym zakresie. Powyższe wynika z braku wiedzy o działaniach jakie należy podjąć w celu objęcia opieką długoterminową wszystkich mieszkańców kwalifikujących się do tej formy pomocy.

Skłasyfikowanie w skali Barthel do 40 pkt świadczy o znacznym braku samodzielności mieszkańców w podstawowych obszarach ich funkcjonowania, przy jednoczesnym występowaniu dodatkowych schorzeń, co przekłada się na wzmożone zapotrzebowanie kadrowe w Zespole Terapeutyczno-Opiekuńczym i dodatkowe obciążenie pielęgniarek zatrudnionych w Domu, do zadań których nie należy świadczenie pielęgniarstwa długoterminowego.

Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 3 lit. a i c rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej dom świadczy usługi wspomagające polegające m.in. na umożliwieniu mieszkańcom udziału w terapii zajęciowej oraz zaspokajaniu potrzeb kulturalnych.

Podczas kontroli ustalono, że Dom zapewnia mieszkańcom możliwość udziału w zorganizowanych zajęciach terapeutycznych oraz imprezach kulturalno-oświatowych. Na podstawie kontrolowanej dokumentacji stwierdzono, że zajęcia terapeutyczne grupowe odbywają się na terenie Domu w godzinach od 8.00 do 16.00.

Ponadto, analiza dokumentacji kontrolnej w zakresie zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców wykazała, że organizowane przez Dom uroczystości zaplanowane zostały na każdy miesiąc, dostosowano je również do pór roku, świąt okolicznościowych oraz zainteresowań i możliwości indywidualnych mieszkańców.

Mieszkańcy informowani są na bieżąco o możliwości wzięcia udziału w terapii zajęciowej oraz o organizowanych wydarzeniach kulturalnych.

Zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 3 lit. a i b rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie domów pomocy społecznej, wskaźnik zatrudnienia pracowników

zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy w domu przeznaczonym dla osób w podeszłym wieku wynosi nie mniej niż 0,4 etatu na jednego mieszkańca, natomiast w domu przeznaczonym dla osób przewlekle somatycznie chorych wynosi nie mniej niż 0,5 etatu na jednego mieszkańca.

Podczas kontroli ustalono, że w skład Zespołu Terapeutyczno-Opiekuńczego wchodzi 121 pracowników (115,5 etatu), zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Dom Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Szczecinie spełnia zatem standard w zakresie wskaźnika zatrudnienia pracowników Zespołu Terapeutyczno-Opiekuńczego.

Wskazać należy, że rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej – w § 6 ust. 2 pkt 3 – określa minimalny wskaźnik zatrudnienia w poszczególnych typach domów pomocy społecznej umożliwiającą efektywną realizację usług opiekuńczych i wspomagających na rzecz mieszkańców. Przepisy prawa nie precyzują natomiast liczby pracowników, którzy powinni zapewniać opiekę mieszkańcom, biorąc pod uwagę porę dnia.

Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej przekazanym przez Panią Justynę Pawlak – Dyrektora Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej w MRiPS w piśmie z dnia 6 października 2022 r., znak: DPS-V.070.354.2022.ZP cyt.: *Wskazówką w kwestii zabezpieczenia właściwej obsady na poszczególnych zmianach pracowników opiekujących się mieszkańcami domu pomocy społecznej jest analiza aktualnej sytuacji i potrzeb w tym zakresie, a takimi danymi na bieżąco dysponuje dom pomocy społecznej.*

Mając na uwadze wskazane w piśmie Prokuratury nieprawidłowości, dotyczące braku możliwości sprawowania przez pracowników Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Szczecinie odpowiedniej opieki nad mieszkańcem, analizie poddano *Raporty dzienne i nocne*. W oparciu o wybrane *Raporty* z sierpnia 2022 r. ustalono, że bezpośrednią opiekę nad mieszkańcami w porze nocnej świadczyło łącznie 5 opiekunów.

Z przeanalizowanej dokumentacji wynika, że w porze nocnej na 1 opiekuna w Sekcjach I i II przypada ok. 60 mieszkańców. W przypadku Sekcji III oraz Sekcji Medycznej Pomocy Doraźnej, gdzie przebywają mieszkańcy wymagający szczególnej opieki, w tym osoby z chorobą Alzheimera oraz osoby całkowicie leżące, na 1 opiekuna przypada 40 lub 20 mieszkańców (w zależności od stopnia sprawności i poziomu zaawansowania choroby poszczególnych mieszkańców).

Dodatkowo, w przypadkach wymagających pilnej interwencji i wykonywania czynności przy udziale dwóch osób, dochodzi do sytuacji opuszczania przez jednego z opiekunów przyporządkowanej do niego Sekcji, w celu wykonania tych działań (przykład dyżur nocny z 2 na 3 sierpnia 2022 r. Sekcja I i II).

Podkreślić również należy, że na 233 mieszkańców przebywających na dzień rozpoczęcia kontroli w Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Szczecinie, aż 166 wymaga wzmożonej lub całkowitej pomocy w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych, co stanowi przeszło 70% mieszkańców. Ponadto, 85 mieszkańców w ocenie skali Barthel otrzymało 40 lub mniej punktów, co świadczy o całkowitym braku samodzielności tych osób i potrzebie udzielania kompleksowej opieki.

Stwierdzono zatem, że aktualny sposób organizacji zabezpieczenia opieki nad mieszkańcami i obsady na poszczególnych zmianach, w szczególności w porze nocnej, jest niewystarczający. Brak odpowiedniej liczby personelu opiekuńczego, dostosowanej do

aktualnego stanu mieszkańców oraz ich potrzeb może zagrażać zdrowiu i bezpośredniemu bezpieczeństwu tych podopiecznych DPS.

Ponadto brak optymalnej obsady na poszczególnych zmianach powoduje nadmierne obciążenie pracą personelu opiekuńczego, co może powodować fluktuację kadry – niekorzystną zarówno dla pracodawcy jak i dla podopiecznych.

Za organizację pracy domu, jego politykę kadrową, w tym za decyzję w sprawie liczby pracowników opiekujących się mieszkańcami domu pomocy społecznej – biorąc pod uwagę porę dnia – odpowiada bezpośrednio dyrektor domu oraz organ prowadzący dom.

W związku z powyższym, Wojewoda Zachodniopomorski wskazał Prezydentowi Miasta Szczecin na konieczność podjęcia pilnych działań dotyczących zwiększenia wymiaru zatrudnienia personelu sprawującego bezpośrednią opiekę nad mieszkańcami Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Szczecinie oraz zwiększenia liczby opiekunów na zmianie nocnej.

Pismem z dnia 28 listopada 2022 r., znak: WSS-VI.8120.2.16.2022.KB Prezydent Miasta Szczecin poinformował o systematycznie podejmowanych od 2016 r. działaniach mających na celu zwiększenie zatrudnienia w Domu. W części pisma dotyczącej zwiększenia liczby opiekunów na zmianie nocnej wskazano, że w grafikach Sekcji Opiekuńczych z dniem 1 grudnia 2022 r. wprowadzona została zasada dwuosobowej obsady dyżurów nocnych. Takie rozwiązanie oznacza obsadę 9 opiekunów na każdej nocy w ramach Sekcji Opiekuńczych i jednego pracownika Sekcji Medycznej Pomocy Doraźnej.

W związku z ustaleniami kontroli, na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej

zalecam

jako zalecenia znaczące:

- 1) opracowywać indywidualne plany wsparcia mieszkańca zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej,
- 2) podjąć działania w kierunku objęcia mieszkańców, którzy w ocenie skali Barthel otrzymali 40 lub mniej punktów, pielęgniarstwą opieką długoterminową finansowaną ze środków NFZ.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej jednostka kontrolowana, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, może zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie realizacji powyższych zaleceń w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

- właściwy podpis na oryginale -

Do wiadomości:

Pan Piotr Krzystek
Prezydent Miasta Szczecin